

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

_____ Олена АРЕФ'ЄВА
"_____" _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА
ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Стратегія антикризового управління в сучасних умовах»»

Виконавець: Панчошна Тетяна Миколаївна

Керівник: к.е.н., доцент Ковальчук Альона Миколаївна

Нормоконтролер: к.е.н., старший викладач Сафонік Н.П.

КИЇВ 2022

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач випускової кафедри
_____ Олена АРЕФ'ЄВА
« ____ » _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи

Панчошної Тетяни Миколаївни

(П.І.Б. здобувача)

1. Тема роботи «Стратегія антикризового управління в сучасних умовах» затверджена наказом ректора від 26.08.2022 р. № 1128/ст.
2. Термін виконання роботи: з 26.09.2022 р. по 30.11.2022 р.
3. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: вступ; сутність антикризового управління у сучасних умовах функціонування підприємств; значення антикризового управління підприємством та чинники, які на нього впливають в умовах викликів економічного середовища; принципи, методи та цілі антикризового управління; зовнішні передумови необхідності формування стратегії антикризового управління діяльності КП МА «Київ (Жуляни)»; характеристика та аналіз загальної господарсько-економічної діяльності КП МА «Київ» (Жуляни); аналіз показників фінансового стану, як індикаторів антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)»; оцінка ефективності стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» в сучасних умовах економічної нестабільності; науково-практичний підхід до формування стратегії антикризового управління підприємством повітряного транспорту; напрями вдосконалення стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» на основі прогнозування основних індикаторів діяльності в сучасних умовах; висновки.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: основні завдання підприємства для виходу з кризи; актуальні аспекти антикризового управління підприємством; функції системи антикризового управління в умовах викликів економічного середовища; статистика пасажиропотоку КП МА «Київ (Жуляни)» у 2016-2021 р.р.; зведений аналіз показників фінансової стійкості КП МА «Київ (Жуляни)» за 2016-2021 р.р.; зведений аналіз рентабельності КП МА «Київ (Жуляни)»; оцінка зовнішнього та внутрішнього середовища КП МА

«Київ (Жуляни)» методом SWOT–аналізу; види стратегій управління підприємствами повітряного транспорту в сучасних умовах.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	26.09.2022	
2.	Збір та оброблення статистичної інформації	27.09.2022-30.09.2022	
3.	Вивчення стану проблем, опрацювання джерел	01.10.2022-09.10.2022	
4.	Дослідити теоретичні основи формування стратегії антикризового управління підприємством в сучасних умовах	10.10.2022-20.10.2022	
5.	Провести діагностику діяльності КП МА «Київ (Жуляни)» в сучасних умовах	21.10.2022-31.10.2022	
6.	Визначити напрями вдосконалення ефективності стратегії антикризового управління підприємства в сучасних умовах економічної нестабільності	01.11.2022-13.11.2022	
7.	Написання вступу та висновків	14.11.2022-15.11.2022	
8.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	16.11.2022-20.11.2022	
9.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедру	14.11.2022-21.11.2022	

7. Дата видачі завдання: 26.09.2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Ковальчук А.М.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв(ла) до виконання _____ Панчошна Т.М.
(підпис здобувача) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Стратегія антикризового управління в сучасних умовах» 145 с., 41 рис., 19 табл., 77 літературних джерел, 9 додатків.

СТРАТЕГІЯ, УПРАВЛІННЯ, КРИЗА, АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ, ПІДПРИЄМСТВО, СТРАТЕГІЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ.

Об'єктом дослідження є процеси, що виникають під час формування стратегії антикризового управління підприємством та напрями її удосконалення в сучасних умовах, а предметом – еоретичні основи, методичні підходи та практичні рекомендації щодо забезпечення ефективності стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)».

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та практичних рекомендацій стосовно формування стратегії антикризового управління в сучасних умовах на прикладі підприємства КП МА «Київ (Жуляни)», а також аналіз усіх показників діяльності підприємства, дослідження того, як надавані ним послуги впливають на ці показники та пропозиції щодо того, які заходи можна здійснити для покращення та подальшого розвитку підприємства.

Методи дослідження: класифікації та узагальнення, порівняльної характеристики, економічно-статистичний аналіз, графічний, табличний, метод наукової систематизації, трендового прогнозування, методи обчислення коефіцієнтів та ін.

Методологічну основу дослідження склали праці вітчизняних та закордонних науковців (статті, доповіді, монографії), статистична інформація Державної служби статистики України, фінансова звітність та установчі документи КП МА «Київ (Жуляни)».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що у даній кваліфікаційній роботі здійснено обґрунтування напрямів вдосконалення

методів антикризового управління на підприємствах в сучасних умовах кризових економічних процесів. Визначено напрями вдосконалення ефективності стратегії антикризового управління підприємства в сучасних умовах економічної нестабільності при оцінці ефективності стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» в умовах сучасного стану економіки нашої країни. Запропоновано шляхи подолання кризи та план дій для ефективного післякризового відновлення підприємств.

Значущість виконаної роботи та висновки. У даній кваліфікаційній роботі здійснено обґрунтування напрямів вдосконалення методів антикризового управління на підприємствах в сучасних умовах нестабільності. Для підприємств повітряного транспорту запропоновані шляхи подолання кризи на прикладі досліджуваного підприємства. Дістали подальшого розвитку напрями удосконалення стратегії антикризового управління в сучасних умовах.

Рекомендації щодо використання результатів. Результати, що були отримані під час виконання даної роботи можуть бути застосовані для всебічного дослідження об'єкта та предмета дослідження у практичній діяльності організацій.

Сектор застосування і ступінь впровадження матеріалів кваліфікаційної роботи. Сектором застосування є формування теоретико-методичної бази досліджень ефективності стратегій антикризового управління та впровадження їй на практиці у діяльності підприємств. Матеріали кваліфікаційної роботи апробовані на міжнародній конференції та у фаховому журналі.

Прогнозні припущення про розвиток об'єкту і предмету дослідження: розвиток ефективної стратегії антикризового управління буде актуальним питанням у зв'язку з нестабільністю вітчизняної економіки та постійними трансформаціями. Предмет дослідження варто розвивати у подальшому, враховуючи кризові явища.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Сутність антикризового управління у сучасних умовах функціонування підприємств	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Значення антикризового управління підприємством та чинники, які на нього впливають в умовах викликів економічного середовища	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Принципи, методи та цілі антикризового управління	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до першого розділу	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ КП МА «КИЇВ (ЖУЛЯНИ)» В СУЧАСНИХ УМОВАХ	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Зовнішні передумови необхідності формування стратегії антикризового управління діяльністю КП МА «Київ (Жуляни)»	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Характеристика та аналіз загальної господарсько-економічної діяльності КП МА «Київ» (Жуляни)	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Аналіз показників фінансового стану, як індикаторів антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)»	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до другого розділу	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 3. ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА В	

СУЧАСНИХ УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ..... **Ошибка!**

Закладка не определена.

3.1. Оцінка ефективності стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» в сучасних умовах економічної нестабільності **Ошибка!** **Закладка не определена.**

3.2. Науково-практичний підхід до формування стратегії антикризового управління підприємством повітряного транспорту **Ошибка!** **Закладка не определена.**

3.3. Напрями вдосконалення стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» на основі прогнозування основних індикаторів діяльності в сучасних умовах..... **Ошибка!** **Закладка не определена.**

Висновки до третього розділу..... **Ошибка!** **Закладка не определена.**

ВИСНОВКИ..... 12

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 15

ДОДАТКИ..... **Ошибка!** **Закладка не определена.**

ВСТУП

Напевно, чи не кожне підприємство інколи стикається з проблемами, які провокують гостру кризу у його діяльності, що в подальшому призводить до погіршення характеристик його фінансового стану: платоспроможності, рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості, оборотності оборотних коштів тощо. Ринкові форми господарювання в умовах нинішньої жорсткої конкуренції часто призводять до тимчасового унеможливлення платоспроможності деяких суб'єктів господарювання. Криза може виникнути на будь-якому етапі життєвого циклу підприємства. А сьогодні, в нинішніх умовах конкретної невизначеності зовнішнього середовища, періодичності виникнення трансформацій та кризових явищ, особливо важливим є питання формування ефективної антикризової стратегії, недооцінюючи яку, підприємства стримують темпи розвитку своєї економічної діяльності.

Актуальність даної теми полягає в першу чергу у тому, що застосування українськими підприємствами антикризової стратегії у майбутньому дасть можливість послабити або ж попередити кризу, а також швидко пристосуватись до нових умов.

Проблеми антикризового управління підприємствами, стратегій їх розвитку та запобігання кризовим явищам у свої працях досліджували: Ареф'єва О., Важинський Ф., Вовк О., Єпіфанова І., Ковальчук А., Ковбас Г., Кравченко О., Крапко О., Луцький М., Мазнєв Г., Макаренко І., Мостенська Т., Онісіфорова В., Пілецька С., Побережна З., Подлужна Н., Сафонік Н., Сімкова Т., Смерічевський С., Юрій Е. та інші. Проте дослідження формування стратегії антикризового управління потребує постійній удосконалень та актуалізації відповідно до умов сучасного економічного середовища.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних положень та практичних рекомендацій стосовно формування стратегії антикризового управління в сучасних умовах на прикладі підприємства КП МА «Київ (Жуляни)», а також

аналіз усіх показників діяльності підприємства, дослідження того, як надавані ним послуги впливають на ці показники та пропозиції щодо того, які заходи можна здійснити для покращення та подальшого розвитку підприємства. Досягнення визначеної мети доцільно здійснювати через виконання наступних завдань:

- дослідити сутність антикризового управління у сучасних умовах функціонування підприємств;
- визначити значення антикризового управління підприємством та чинники, які на нього впливають в умовах викликів економічного середовища;
- розглянути принципи, методи та цілі антикризового управління;
- проаналізувати зовнішні передумови необхідності формування стратегії антикризового управління діяльності КП МА «Київ (Жуляни)»;
- здійснити характеристику та аналіз загальної господарсько-економічної діяльності КП МА «Київ» (Жуляни);
- проаналізувати показники фінансового стану, як індикаторів антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)»;
- провести оцінку ефективності стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» в сучасних умовах економічної нестабільності;
- дослідити науково-практичний підхід до формування стратегії антикризового управління підприємством повітряного транспорту;
- визначити напрями вдосконалення стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» на основі прогнозування основних індикаторів діяльності в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є процеси, що виникають під час формування стратегії антикризового управління підприємством та напрями її удосконалення в сучасних умовах.

Предметом дослідження є теоретичні основи, методичні підходи та практичні рекомендації щодо забезпечення ефективності стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)».

Методи дослідження: класифікації та узагальнення, порівняльної характеристики, економічно-статистичний аналіз, графічний, табличний, метод наукової систематизації, трендового прогнозування, методи обчислення коефіцієнтів та ін.

Наукова новизна отриманих результатів. У даній кваліфікаційній роботі здійснено обґрунтування напрямів вдосконалення методів антикризового управління на підприємствах в сучасних умовах кризових економічних процесів. Визначено напрями вдосконалення ефективності стратегії антикризового управління підприємства в сучасних умовах економічної нестабільності при оцінці ефективності стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» в умовах сучасного стану економіки нашої країни. Запропоновано шляхи подолання кризи та план дій для ефективного післякризового відновлення підприємств.

Практичне значення. У даній кваліфікаційній роботі здійснено обґрунтування напрямів вдосконалення методів антикризового управління на підприємствах в сучасних умовах нестабільності. Для підприємств повітряного транспорту запропоновані шляхи подолання кризи на прикладі досліджуваного підприємства. Дістали подальшого розвитку напрями удосконалення стратегії антикризового управління в сучасних умовах. Результати, що були отримані під час виконання даної роботи можуть бути застосовані для всебічного дослідження об'єкта та предмета дослідження у практичній діяльності організацій.

Особистий внесок здобувача вищої освіти полягає у розробці пріоритетних напрямів щодо актуалізації стратегії антикризового управління у післявоєнний період для КП МА «Київ (Жуляни)».

Апробація отриманих результатів. Результати досліджень апробовано при участі у XII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми економіки та бізнесу», 10-11 листопада 2022 року опубліковано тези «Сучасні аспекти антикризового управління підприємствами».

Публікації. За результатами дослідження опубліковано одні тези доповіді у збірнику XII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми економіки та бізнесу» та наукової статті у фаховому журналі «Економіка і суспільство».

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 77 джерел та 9 додатків.

Panchoshna T. M.

ВИСНОВКИ

Здійснивши кваліфікаційній роботі комплексне дослідження формування стратегії антикризового управління на прикладі КП МА «Київ (Жуляни)» можна зробити наступні висновки:

– дослідивши сутність антикризового управління у сучасних умовах функціонування підприємств зауважимо, що «антикризове управління» є важливим напрямом управління, що ґрунтується на використанні найефективніших інструментів управління для забезпечення соціально-економічного розвитку та протидії викликам сучасних загроз та небезпек на рівні підприємства, а основним завданням антикризового управління є розробка і прийняття управлінських рішень, які з мінімальним ризиком при мінімумі додаткових коштів і з мінімальними негативними наслідками дозволяють досягти поставлених цілей і очікуваного результату;

– значення антикризового управління підприємством проявляється через функції, які воно виконує у межах його застосування, які є відображенням класичних функцій управління із доданням функції діагностування кризових явищ, яка є підґрунтям сутності «антикризового» характеру управління; чинники, які впливають на систему антикризового управління в умовах викликів економічного середовища можна групувати у внутрішні та зовнішні, які відповідають специфічному їх впливу на процеси регулювання кризи та її запобігання;

– розглянувши принципи, методи та цілі антикризового управління підприємством можна дійти висновку, що дана галузь управління є досить розвиненою та має достатньо напрацювань, які дозволяють виокремити принципи на яких ґрунтується ефективно антикризове управління, методи його формування та оцінювання, що дозволяють підвищити значення та роль антикризового управління у діяльності підприємств та цілі, які є вихідною

точкою розробки та впровадження антикризового управління у стратегічному вимірі.

– проаналізувавши зовнішні передумови необхідності формування стратегії антикризового управління діяльності КП МА «Київ (Жуляни)» необхідно наголосити на їх визначальному значенні настання кризи на підприємстві; загальноекономічна ситуація та галузеві показники досліджуваних років мали відображення у діяльності підприємства; авіаційна галузь у 2020-2021 рр. змогла використати резерв вантажоперевезень та стабілізуватись на кінець 2021 року; усі ці та інші фактори зумовлюють гостру необхідність набуття окремими антикризовими заходами стратегічного характеру.

– аналіз загальної господарсько-економічної діяльності КП МА «Київ» (Жуляни) свідчить про активний розвиток підприємства до 2019 року та кризи 2020 року, яку спричинили ряд зовнішніх факторів (зокрема COVID-19, обмеження подорожей) та мали відображення у основних показниках господарської діяльності; активізація господарсько-економічної діяльності КП МА «Київ» (Жуляни) до 2019 року дозволила підприємству накопичити резерви, здійснити оновлення основних фондів тощо, що мало позитивне відображення у формуванні стратегії антикризового управління після викликів 2020 року;

– проаналізувати показники фінансового стану, як індикаторів антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» можна дійти висновку, що наразі аеропорт переживає не найкращі свої часи. Наприклад, у 2020-му підприємство не отримало прибутків, а також зазнало колосальних збитків та збільшило свої поточні заборгованості. Згідно виконаних підрахунків, можна також помітити, що зросли показники кредиторських заборгованостей, а показники рентабельності – навпаки сильно знизились. Це, у першу чергу, обумовлено наслідками всесвітньої пандемії, у зв'язку з якими кількість перевезень у минулому році була значно меншою, ніж попередні роки, а два місяці взагалі були відсутні. На сьогодні стан перевезень у 2022-му році не дає

надій на те, що ситуація покращиться і підприємство зможе збільшити свої доходи. Навпаки – найближчі роки будуть для аеропорту «Київ (Жуляни)» боротьбою за виживання;

– провести оцінку ефективності стратегії антикризового управління КП МА «Київ (Жуляни)» в сучасних умовах економічної нестабільності здійснена за допомогою методів стратегічного аналізу дозволяє зробити висновок, що підприємство активно впроваджувало стабілізаційні заходи, а основними напрямками реалізації стратегій антикризового управління є розвиток сильних сторін, реалізації шансів, пом'якшення загроз та подолання слабкостей підприємства.

– формування стратегії антикризового управління підприємствами повітряного транспорту потребує детального вивчення усіх видів стратегій та їх доцільності застосування на таких підприємствах. Виявлено, що для підприємств повітряного транспорту доцільно використовувати так зване превентивне антикризове управління, яке сприяє вчасному реагуванню та адаптації до викликів, змін та криз.

– для вдосконалення стратегії антикризового управління доцільно здійснювати прогнозування основних показників-індикаторів, які відображають стан та ефективність такого управління (наприклад фінансові результати, основні засоби). Прогнозування таких показників свідчить про поглиблення кризи на КП МА «Київ (Жуляни)» у найближчі періоди(зростання збитків), проте з урахуванням наявного антикризового потенціалу через прогноз зростання основних засобів. Проте, військові дії 2022 року поставили на паузу антикризові заходи, які підприємство ввело у 2020 році, відповідно нинішній етап діяльності КП МА «Київ (Жуляни)» потребує постійної актуалізації стратегії антикризового управління за запропонованими напрямками, що дозволить забезпечити її ефективність у практичному впровадженні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Smerichevskyi S., Kryvovyazyuk I., Smerichevska S., Tsymbalistova O., Kharchenko M., Yudenko E. Development of the Logistical Support Mechanism for the Airline's Innovation Activity on the Market of Air Transport Services, *International Journal of Management*. 2020. 11(6). p.1482–1492.
2. Афанасьєва О.Б. Методологічне підґрунтя реалізації системного підходу до антикризового управління. *Вісник Академії митної служби України. Серія: «Економіка»*. 2011. № 1 (45) С. 138-145.
3. Мостенська Т. Л., Юрій Е.О. Інструменти антикризового управління. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. № 1. С. 64-72
4. Луцький М. Теоретичні аспекти управління корпораціями : монографія. К. : Каравела, 2008. 225 с.
5. Добровольська О.В., Лисовська А.М. Антикризове управління підприємством: сутність, етапи здійснення та основні антикризові заходи. *Економічний форум*. 2012. Вип. № 2. С. 288-292.
6. Ареф'єва О.В. Антикризове управління використання потенціалу авіапідприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2015. Вип.52. С. 108-122.
7. Ареф'єва О., Пілецька С., Лістрова М. Формування конкурентної стратегії підприємства в системі антикризового управління. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-35> (дата звернення 07.11.2022).
8. Бланк І. О. Антикризове фінансове управління підприємством. К. : Ельга НікаЦентр, 2006. 672 с.
9. Коваленко О.В., Галь С.В. Методи антикризового управління підприємством. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць*. 2014. №8. С.107-114.

10. Головач К. С. Основні аспекти антикризового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах. *Агросвіт*. 2016. № 22. С. 62–66.
11. Діденко Є.О., Фесюн А.С. Теоретико-методичні засади антикризового управління підприємствами. *Економіка та держава*. 2018. № 11. С. 90-96.
12. Єпіфанова, І. Ю., Оранська, Н. О. Сутність антикризового управління підприємства. *Економіка та суспільство*, 2016. №2. С. 265-269.
13. Клебанова Т. С., О. М. Бондар, О. В. Мозенков. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2003. 272 с.
14. Крапко О. Стратегія антикризового управління підприємством у системі національних антикризових заходів. Антикризове управління економікою України: нові виклики : *матеріали III Міжнар. наук.- практ. інтернет-конф.*, 15-17 груд. 2015 р. М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2015. С. 132–133.
15. Макаренко І. О. Алгоритм антикризового управління підприємством. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. № 3. С. 104–109
16. Онісіфорова В.Ю. Сідельнікова В.К. Актуальні аспекти антикризового управління підприємством. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2020. №25. С. 137-137.
17. Подлужна Н. О., Петченко М., Якушев О. В. Виклики трансформації антикризового управління підприємствами в сучасних умовах. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2020. №57. С. 104-109.
18. Рамазанов С.К., Степаненко О.П., Тимашова Л.А. Технології антикризового управління. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля. 2004. 192 с.
19. Хринюк О. С., А. М., Москаленко. Сутність, види та причини фінансової кризи на підприємстві. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва: збірник наукових праць*. 2011. Вип. 6. С. 193–197.

20. Kuzior A., Arefieva O., Kovalchuk A., Brożek P., Tytykalo V. Strategic Guidelines for the Intellectualization of Human Capital in the Context of Innovative Transformation. *Sustainability*. 2022. 14(19). 11937. DOI: [10.3390/su141911937](https://doi.org/10.3390/su141911937) (дата звернення 07.11.2022).

21. Ковбас Г.І. Стратегічні аспекти антикризового управління у контексті усунення загроз мотивації персоналу підприємств. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2019. Т. 21. С. 45—50.

22. Kuzior A., Arefieva O., Vovk O., & Brożek P. Innovative Development of Circular Systems While Ensuring Economic Security in the Industry. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2022. 8(3).139.

23. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю. Методика комплексної оцінки антикризового потенціалу підприємства. *Економіка промисловості*. 2018. №3. С. 76-92

24. Ареф'єва О.В., Вовк О.М. Стійкий розвиток підприємств у міжнародному економічному просторі : монографія. К.: НАУ, 2018. 260 с.

25. Омельчак Г.В. Інституціональне середовище та сутність конкурентного потенціалу корпорацій. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2013. № 3. С. 121–125.

26. Ареф'єва О. В., Мазур А. М. Економічний механізм підтримання фінансової безпеки підприємства через антикризове управління та реінжиніринг. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 6. Т.3 (264). С. 76-82

27. Ковальчук А.М. Сучасні аспекти управління підприємством в умовах цифровізаційних трансформацій. *Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції Том 2*. К.: НАУ, 2021., 21 жовтня 2021 року. С. 74-76

28. Шапурова О.О. Сутність, завдання та принципи антикризового управління. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво: зб.наук.праць*. 2009. № 1. С. 228-232.

29. Олешко А.А. Механізм антикризового управління фінансовими корпораціями. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. С. 12-20
30. Важинський Ф. А., Колодійчук А. В. Сутність антикризового фінансового управління підприємством. *Економіка промисловості*. 2009. №5. С. 127-130.
31. Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Морева В. В., Белякова О. В., Балакай О. Б. Потенціал підприємства: формування та використання : підручник. Донецьк : Цифрова типографія, 2012. 257 с.
32. Ломійчук В. Навіщо компаніям антикризове управління. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/navishchokompaniyam-antikrizove-upravlinnya-2456597.html> (дата звернення 07.11.2022).
33. Квасній Л.Г., Щербан Т.Й. Антикризове управління економічним потенціалом. *Бізнес Інформ*. 2012. № 5. С. 248–250.
34. Луцький М.Г., Данілова Е.І. Конкуентоспроможність продукції українських корпорацій на міжнародних ринках. *Problems of a systemic approach to the economy enterprises*. 2007. №1. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/EPSAE/article/view/3901> (дата звернення 07.11.2022).
35. Смерічевський С.Ф., Полоус О.В. Трансформація економічних процесів в контексті глобалізаційних зрушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини господарство*. 2018. Випуск 22. Частина 2. С. 142-148.
36. Kwilinski A. Development of industrial enterprise in the conditions of formation of information economics. *Thai Science Review*. 2017. 85 – 90. DOI:[10.5281/zenodo.1414236](https://doi.org/10.5281/zenodo.1414236) (дата звернення 07.11.2022).
37. Кривов'язюк І. В. Економічні наслідки поширення COVID-19 та проблема банкрутства в Україні. *Сучасні питання економіки і права*. 2020. № 1 (11). С. 146-153.
38. Вовк О. М., Ковальчук А. М. Стратегічне управління розвитком підприємств в умовах конкурентної економіки. *Збірник наукових праць*

Університету державної фіскальної служби України. 2019. Вип. 1 (19). С. 20-32

39. Сімкова Т.О., Борисюк І.О. Аналіз ринку авіаційних перевезень в Україні. *Політ. Сучасні проблеми науки: XVII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених і студентів, 7 квітня 2017 р.: тези доп.* К.: НАУ, 2017. С. 42-44.

40. Сафонік Н.П. Превентивне управління як підґрунтя попередження кризових явищ в контексті інноваційного розвитку підприємств. *Theory and practice of modern science: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 1), April 1, 2022.* Kraków, Republic of Poland : European Scientific Platform. pp. 19-20.

41. Covid-19 and the airport industry. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ru/pdf/2020/04/ru-en-covid-19-and-the-airport-industry.pdf> (дата звернення 07.11.2022)

42. Минчинська І. Діагностика кризового стану підприємств в організаційно- правовому механізмі банкрутства. *Економічний аналіз.* 2012. Т. 11(1). С. 175-182.

43. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Інноваційний потенціал підприємства в системі антикризового управління. *Облік і фінанси.* 2020. № 1 (87). С. 178 – 184.

44. Ареф'єва О.В., Вовк О.М. Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення : монографія. К.: НАУ, 2020. 232 с.

45. Ковальчук А.М., Копча Ю.Ю. Сучасні передумови розвитку підприємств машинобудування в реаліях неоіндустріального суспільства. *Економічний вісник Дніпровської політехніки.* 2021. №2 (74). С. 115-125

46. Кириченко С. О., Тульчинський Р. В., Ружицький А. В., Тульчинська С. О. Обмежувальні чинники системи стратегічного антикризового управління підприємством. *Агросвіт.* 2021. № 5-6. С. 42–46. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.5-6.42

47. Ареф'єва О.В., Побережна З.М. Економічний механізм запобігання ризикам діяльності підприємства під час реалізації антикризового

управління. *Науковий Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2020. №34. С. 17-23.

48. Бурбело Н.О. Формування комплексу заходів антикризового управління підприємством. *Інноваційна економіка*. 2017. №1-2 (67). С. 65-71

49. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення 10.11.2022)

50. Як виглядатиме «поствоєнний апокаліпсис» України. П'ять картин економічного майбутнього про курс, інфляцію та «найскладнішу зиму в історії». URL: <https://forbes.ua/inside/yak-viglyadatime-postvoenniy-apokalipsis-ukraini-pyat-kartin-ekonomichnogo-maybutnogo-pro-kurs-inflyatsiyu-ta-nayskladnishu-zimu-v-istorii-27072022-7305> (дата звернення 07.11.2022).

51. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 10.11.2022)

52. Global bank ruptcy report Dun & Bradstreet World wide Network. URL: <https://www.bisnode.dk/globalassets/danmark/dokumenter/global-bankruptcyreport-2021.pdf> (дата звернення 07.11.2022).

53. Офіційний сайт аеропорту «Київ (Жуляни)». URL: <https://iev.aero/> (дата звернення 07.11.2022).

54. Смерічевський С. Ф., Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т. Формування стратегічних рішень при управлінні змінами на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2022. № 6. С. 108–117.

55. Kuzior A., Kwilinski A., Tkachenko V. Sustainable development of organizations based on the combinatorial model of artificial intelligence. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 2019. 7(2). 1353.

56. Вовк О. М., Сафонік Н. П., Фрідріх Ю. В. Превентивне забезпечення безпеки і конкурентного статусу авіаційного підприємства. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2021. № 3 (75). С. 123-134.

57. Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т. Стратегія інноваційного розвитку в контексті антикризового управління. *Актуальні проблеми інноваційного*

розвитку кластерного підприємництва в Україні : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (27 березня 2020 р., м. Київ). Київ : КНУТД, 2020. С. 6-9.

58. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ, 2014. с. 147-148.

59. Череп А., Череп О., Огренич Ю. Удосконалення науково-методичного підходу до оцінки впливу факторів на використання механізму формування стратегії антикризового управління операційною діяльністю промислових підприємств у кризових умовах. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2022. №1(42). С. 134-144.

60. Кульчій І.О. Антикризове управління : навчальний посібник. Полтава : ПолтНТУ, 2016. 120 с.

61. Коюда В. О. Управлінські рішення в системі антикризового управління підприємством. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2012. № 1 (52). С.153-159.

62. Українські авіакомпанії МАУ та SkyUp продовжують діяльність за кордоном! URL: <http://lowcostavia.com.ua/ukrayinski-aviakompaniyi-mau-ta-skyup-prodovzhuyut-diyalnist-za-kordonom/> (дата звернення 07.11.2022).

63. Кравченко О.В. Антикризове управління підприємством. URL: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_BOA/kravchenko_035.pdf (дата звернення 07.11.2022)

64. Шконда В. В., Кальянов А. В. Стратегії антикризового управління сучасним підприємством. *Наукові праці МАУП*. 2014. №42 С. 167-175.

65. Шконда В. В., Кальянов А. В. Проблеми розвитку людського потенціалу на сучасному етапі : монографія. Донецьк : Донбас, 2012. 211 с.

66. Ханенко А. SWOT-аналіз та PEST-аналіз в управлінні проектами машинобудівного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 6. Том 1. С.106-112.

67. Ареф'єва О.В., Деригін О. Концептуальний підхід до антикризового управління бізнес-процесами підприємств в умовах трансформаційної економіки. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка»*. 2021.

№12 (24). URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-12\(24\)-04](https://doi.org/10.33296/2707-0654-12(24)-04) (дата звернення 07.11.2022).

68. Effects of Novel Coronavirus (COVID-19) on Civil Aviation: Economic Impact Analysis (ICAO). URL: https://www.icao.int/sustainability/Documents/COVID-19/ICAO_Coronavirus_Econ_Impact.pdf (дата звернення 07.11.2022)

69. Вовк О.М., Кісілевич А. Санація як антикризова процедура оздоровлення підприємств в Україні. *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами*: III всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 15–16 березня 2012 р. Київ, 2012. С. 27.

70. Зверук Л.А., Давиденко Н.М. Антикризове управління підприємством в умовах інноваційного розвитку. *Інтер-наука*. 2017. № 1(2). С. 69-75.

71. Мазнев Г.Є., Заїка С.О., Грідін О.В. Антикризове управління як сфера бізнес-адміністрування. *Науковий вісник УНУ. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 10 (2). С. 13-17

72. Ковальчук А.М., Панчошна Т.М. Сучасні аспекти антикризового управління підприємствами. *Сучасні проблеми економіки та бізнесу*: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 листопада 2022 р. С. 1-2

73. Гудзь О.Є. Формування стратегії антикризового управління підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 2. С. 4-10.

74. Боярська М.О. Аналіз стратегії розвитку підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 306-316.

75. Ладунка І.С. Антикризове управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2017. Випуск 8. С. 278-281.

76. Денисов О.П., Романенко І.П. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2013. 430 с.

77. Дорашук Г.А. Антикризове управління підприємством. К. : Кондор, 2017. 332 с.